

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petite vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrto leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Gospodarska prihodnost Dalmacije.

Ako se govori o Avstriji in o njenem slabem gospodarskem položaju, navaja se najraje za vzroke njena politična razcepljenost in onemoglost. Kdor smatra notranje politične homotije za pglavni razlog, da je Avstrija dandanes dejanski tudi med gospodarski odločujoči velisilami, država druge vrste in nekako inferijorna, svedoči, da vodi njegovo presojevanje več ali manj sijajni gospodarski položaj drugih držav ter da ne uvideva pravih, merodajnih zavor avstrijskega nazadovanja.

Ne le narodnostni prepriki kot taki onemogočujo naš razvoj, temveč nesmiselna zloba gotovih, državno telo razjedajočih življenj ter neverjetna in neodpušljiva nevednost, ki vlada v višjih vodilnih krogih.

Znano je, da se potegujejo nemško nacionalni politikastri za izločenje Galicije in Dalmacije iz dežel zastopanih v državnem zboru. Svojo zahtevo vpirajo na dosedaj žalibog resnično dejstvo, da sta imenovani deželi gospodarski pasivni, to je, da mora zanje skupnost več plačevati nego prejema od njih. Na prvi mah bi se dal ta razlog opravičiti in je za kratkovidne celo zapeljiv.

V resnici pa tiči imenovano stremenje za čisto drugim, edino merodajnim namenom. Ta namen je, oslabiti tostransko slovanstvo in pripomoči Nemcem zopet do izgubljene nadvlade.

To je eden nentajljiv vzrok, zakaj se dandanes skoraj ničesar ne stori za povzdigo gospodarski najbolj zanemarjenih kronovin, kakor sta Galicija in Dalmacija.

Drugi nič manj osodepolni razlog pa je gorostasna nevednost v vladnih krogih, katera je, soditi po učinkih, nekaka kronična bolezen, razjedajoča naše politično in gospodarsko življenje.

Resnici na ljubo mora se sicer priznati, da je še mnogo drugih zazlogov za pešanje avstrijskega gospodarskega življenja, toda po glavitna v gotovem oziru tipična veljata brez dvoma klasična nevednost na edni, na drugi strani pa po svojem končnem cilju osrednovladna politika.

Pod tema činiteljema ječi torej v prvi vrsti avstrijska slabost, ki se najbolje razodeva v obmejnih, politično neizrečno važnih deželah, kakor sta Galicija in Dalmacija.

Ne da bi nasprotovali starodavni zahtevi naših ožjih hrvatskih in srbskih bratov v Dalmaciji, ki težijo po zopetnem združenju svoje domovine s troedino kraljevino Hrvatsko, ampak zato, ker nam je do tega, da seznanjamo svoje rojake s sedanjim in morebiti bodočim položajem sosednih nam dežel, ker nam je naravno do njihovega vsestranskega napredka, od katerega in po katerem se more tudi slovenski živelj okrepiti, priobčujemo v naslednjih vrsticah nekaj črtic nanašajočih se na gospodarsko prihodnost Dalmacije, kakor nam jo je narisal nedavno pionir za povzdigo dalmatinskega gospodarstva.¹⁾

Brošurica ne opisuje naravnih lepot Dalmacije, ne govori o čudovitem rastlinstvu, niti o ostankih iz rimskih, slovanskih, benečanskih in turških časov, pričajočih o nekdanjih slavnih dneh, brošurica razvija načrt, žegar uresničenje zagotovi sedaj ubožni deželi lepo bodočnost. Pisec meni, da se, če bode vlada njegove namene podpirala, razvije ob Adriji v doglednem času kulturna dežela, ki bode vsej državi mnogo koristila; kajti Dalmacija je silno bogata; v njenem osrčju se nahajajo velike skladi premoga, in vode so tako znatne, da jih je mogoče v obrti izkoristiti. Poleg tega je dalmatinska obal za izvoz zelo prikladna.

Dočim so druge države gledé iz in uvoza na daljne svetove navezane, je Avstrija toli srečna, da more svoje potrebščine iz domačih tal pokrivati. Avstrija ne potrebuje za nekaj desetletij ne Afrike ne Kitajske, ona more še doma naselbine ustanavljati. In prvi korak je odprtje Dalmacije, kajti baš Dalmacija ima v sebi vse predpogoje, da pripomore Avstriji do nekdanje slave.

Zato pa je treba v prvi vrsti odkriti dalmatinske podzemeljske zaklade, da procvete dežela in dá za stoletje zaslužka.

Najvažneša zaklada Dalmacije sta asphalt in premog.²⁾

Že imenovani Aleksander König si je pred dvema leti pridobil asphaltovo jamo pri Vergoracu. Kako so ga pred tem podjetjem svarili in kake predsodke imajo o Dalmaciji, razvidi se iz izjave c. kr. geološkega državnega zavoda, ki se glasi: „Škoda za vaš (Königov) čas, škoda za vaš denar, Dalmacija je revna dežela, tam ni ničesar dobiti.“

Omenjeni podjetnik pa se ni dal preplašiti. Vedel je, da so pri Vergoracu in ob Neretvi že Benečani asphalt kopali, da je isti po kakovosti zelo dober, kar spričuje okolnost, da je ves Markov trg v Benetkah z dalmatinskim asphaltom potlakan. Ko so se po uničenju dalmatinske države asphaltove jame pozabile, obnovil jih je v štiridesetih letih Rotšild, ki pa je delo kmalu ustavil, ker se ni izplačalo.

Vkljub temu lotil se je König navzlic velikim težkočam izkopavanja premoga in asphalta. Strokovnjaki so namreč na neovržen način dokazali, da se nahajajo neizmerne plasti asphalta ob morški obali. In kakega pomena da je asphalt, svedoči n. pr. dejstvo, da je v Berlinu blizu dva milijona štirijaških metrov asphaltnega tlaka, dasi je obrt z asphaltom še le v povojih.

Velika množina bituma³⁾ 82%, ki se nahaja v dalmatinskem asphaltu, je dala povod, da kupujejo angleške in nemške trgovine, dasi imajo svoje asphaltne rudokope, dalmatinski asphalt, da zboljšujejo potem svojega. Že ta okolnost prorokuje, da more Dalmacija gledé asphaltne obrti zavzeti prvo mesto, in to tembolj, ker se ne rabi samo za tlakanje cest in ulic,

¹⁾ Asphalt, tudi judovska smola imenovan, je črno-rjava, močno blisčeca tvarina, ki gori in se topi v petroleju, bencinu in terpentinu. Nahaja se med drugimi v Albaniji, na otoku Kuba, pri Seefeldu na Tirolskem ter na dalmatinskem otoku Braču.

²⁾ Sestavina asphalta, slična smoli.

ampak tudi za cevi itd. ter v elektro-tehniki, ker je asphalt slab prevodnik elektrike in ker je nepremočljiv. Seveda pride dalmatinski asphalt še le tedaj do svoje prave veljave, ako se ga vsaj deset- do dvajsetkrat toliko kot sedaj pridobiva.

Dosedaj je Avstrija asphalt uvažala. Ko so se pa odkrili dalmatinski skladi, se že izvažajo, dasi še v neznatnih količinah, ker edini proizvajalec asphalta v Avstriji je do danes že imenovan König.

Ta podjetnik namerava, če ga bode vlada podpirala, iskati petrolej, katerega je po kemičnih preiskavah asphalta silno mnogo. Avstrija je doslej prav malo petroleja izvažala. Koliko dobička pa bi ji mogla ta potrebščina donesati, ko bi se odkrili na morški obali viri petroleja, se niti naprej ne da preračunati!

Bolj kot asphalt in petrolej pa je važen premog. Severo-dalmatinska kotlina je prava premogova kotlina, ki obsega okoli 1500 km. Tudi tukaj je pričel pred kakimi petdesetimi leti Rotšild premog kopati, pa je premogokop kmalu nekemu Dalmatincu za 12.000 gld. prodal. Leta ga je prodal neki italijanski družbi za 126.000 gld., ki ga še ima danes. Ta premogokop, ki je v začetku prav slabo uspeval in bil vedno na prodaj za ceno 60.000 gld. in celo 40.000 gld. se je danes tako povzdignil, da ga družba niti za tri milijone frankov ne da.

König, ki orje na dalmatinskem gospodarstvem polju ledino, poseduje sedaj premogokop Velušić, išče pa še na mnogih drugih krajih premog. Koliko premoga da je še v osrčju „revne“ Dalmacije, je razvidno iz cenitev strokovnjakov vseh narodov, izmed katerih ga cenijo nekateri na 100 milijonov ton, drugi celo na milijarde. Valed sličnosti z drugim angleškim premogom kupujejo ga italijanski kupci ter ga s tem mešajo.

Ker je pri nameravanih velikih količinah premoga skrbeti tudi za plodonosno uporabo premogovega prahu, dognali so strokovnjaki po naročilu imenovanega že podjetnika, da je dalmatinski premog zelo prikladen za briquetiranje.⁴⁾

Ko se dokonča zveza z državnimi železnicami, mogoče je, da se do leta 1906. izvoz do 2 milijona ton zviša, če bode imel potrebnih odjemalcev. Tega pa se je nadejati, ker je premog ceneji, voznina nizka in ker je pričakovati, da se zato v bližini razni veliki obrtniki nastanijo. Pred vsem pa je treba potrebnih železnic, cest in zadostnih parobrodskih zvez.

Kajti Dalmacija, po svoji legi poklicana biti skladišče Ogrske, Bosne, Hercegovine in drugih dežel, še ni danes z imenovanimi deželami v nobeni zvezi ter ima samo 159 km. železnic. Ogrska, ki teži bolj v Reko, je Dalmacijo prej ovirala, Avstrija pa je imela druge skrbi ter se ni za to deželo nič brigala, dasi bi mogla s primeroma majhnimi sredstvi čudeže tvoriti.

⁴⁾ Briquettes (briket) je stiskan, vodnih sestavin prost premog; rabi se za kurjavo in je mnogo bolj od navadnega. V proizvodstvu briquettesa je Avstrijska med vsemi državami na najnižji stopnji, ker ga je leta 1896. proizvajala samo 50.000 ton.

¹⁾ Die wirtschaftliche Zukunft Dalmatiens. Vortrag, geh. im niederöstrerr. Gewerbeverein am 2. März 1900. von Alexander König.

Obilica premoga in množina naravnih vodnih sil, ki dosegajo skoro 100.000 konjskih sil, ter ugodna lega ob morju omogočujeta razvoj obrti na najširši podlagi ter so poklicane ne samo Dalmacijo, ampak celo Avstrijo obogatiti. Doslej se izimši Krko vodne sile še niso umno izkoriščale. Upati pa je, da se najdejo potrebni podjetniki, ki bodo s pomočjo vlade nadomestili, kar se je do sedaj zanemarjalo, in upati je, da se najdejo avstrijski podjetniki (tudi slovanskim se nudi lepa prilika poskusiti srečo).

Nadalje obeta dobička izdelovanje cementa, ilovice, apnenca in drugih ob morju nahajajočih se rudnin. Zlasti ima cementna obrt lepo prihodnost, ker je mogoče vsled cenejšega premoga in vodnih sil glede izvoza v južno Afriko, vzhodno Azijo in Avstralijo, Nemčijo, Anglesko in druge dežele prekositi in izpodriniti. Kajti dalmatinski cement, o čegar kakovosti pričajo starinske rimske zidine, utegne dobiti svetoven glas in ceneje proizvajanje bode s časom nemške cementne obrtnike prisililo nastaniti se v Dalmaciji, samo da bodo mogli tekmovali.

V Dalmaciji se nahaja tudi bauksit²⁾ prosta sestavina aluminija. Bauksit se je jel še le v novejšem času v večjih količinah uporabljati. Avstrija, ki je bila do sedaj še na uvoz navezana, bode kmalu bauksit izvažala, kar je tem bolj želeli, ker ga skoro nobena druga država nima v toliki meri.

Tudi obrt z barvili utegne se v Dalmaciji močno povzdigniti in nekateri goje nade, da hrani Dalmacija celo zlato.

Poleg tega se nahaja v Dalmaciji mnogo drugih rud in mremorja.

Sedaj že se peča Dalmatincev z vinorejo. Seveda ni ta razvita, ker je še kletarstvo nepoznato. Vkljub temu pa se izvažajo mnoga vina na Francosko, od koder prihaja k nam pod imenom Bordeaux-vino. Tudi v tem oziru dalo bi se mnogo storiti, zlasti če bi se vlada pri sklepanju trgovinskih pogodb na to deželo ozirala. Ob sebi umevno je, da je nujno potrebno gojiti ribolovstvo, oljarstvo in brodarstvo. Poslednje pa je odvisno od tega, da ima zadosti lesa na razpolago. Tega pa danes ni, in zato bi morali poklicani činitelji obrniti vso skrb nato, da se Dalmacija pogodi in da dobi brodarstvo čez par desetletij iz domačih gozdov potrebnega cenejšega lesa.

Omeniti moramo tudi zdravila imenovanega „Ilyrin“, katerega je iznašel večkrat omenjeni König. Do sedaj se je še sicer to zdravilo malo uporabljalo. Kjer pa se je uporabljalo, doseglo je veliko uspehov proti protinu in mnogo drugih boleznih. Izumitelj se nadeja, da bode baš to zdravilo vsled svoje nizke cene in raznovrstne uporabe izpodrinilo marsikatero drago zdravilo, da bode zlasti revnejšim slojem v korist in da nam ohrani v deželi mnogo milijonov, ki so doslej romali v tujino.

Iz prodajočih črtic uvidi vsakdo, da je revščina Dalmacije res še dandanes resnica, da nudi baš ta dežela najlepšo priliko, da se jo spremeni v kratkem času in z majhnimi žrtvami v pravi raj, ki ne bo le deželi sami, temveč celi državi mnogo koristila, utrdila poslednje stališče nasproti nanjo prežajočim sosedom ter povzdignila daleč okrog ime stare Avstrije.

Dosedanje zanemarjanje tega bisera avstrijske krone zavrača nevedna laž o neizboljilivi revščini Dalmacije; König, ki se doslej edini žrtvuje in poteguje za povzdigo gospodarstva v Dalmaciji, vabi podjetne domače kapitaliste, opozarja vlado ter druge merodajne kroge, da podpirajo domačo deželo z domačimi podjetniki, da skrbé tako rekoč le za sebe.

Na brošuri, katero je g. König izdal, moramo mu biti prav hvaležni; kajti brez dvoma odpre širšim krogom oči in vzpodbudi marsikoga k plodonosnemu delu v deželi, katere niso dosedaj niti domačini poznali, slovanske dežele, katere so Slovani poznali le kot predstavateljico nekdanje slave, dežele, ki pa utegne marsikaterga slovanskega podjetnika privabiti in ponuditi njemu in sebi prilike boljše bodočnosti.

²⁾ Ta ruda, ki se nahaja tudi na Spodnjem Štajrju okoli Celja in na Gorenjskem okoli Bohinja, rabi se za izdelovanje opeke, mlinjskih kamnov, oziroma aluminija.

Kot Slovani moramo naravno skrbeti, da pride i slovanski kapital v slovanski Dalmaciji v poštev, da se ne udomači tam preveč tujega življa, ki bi nam prej ali slej politično in gospodarski zapovedoval, zanikal slovanski značaj Dalmacije ter nasprotoval sleherni slovanski, v prvi vrsti jugoslovanski zahtevi.

Zato kličemo! Slovan na dan!

Celjske in štajarske novice.

(Štajarski deželni zbor.) V seji dne 5. t. m. predložila se je znova preosnova deželnozbornskega volilnika. Poslanec grof Kottulinsky pozdravlja vladni načrt za gradnjo novih železnic ter izraža upanje, da se loti vlada kmalu dozidanja proge Hartberg-Friedberg v zvezo do Aspanga. Preči tala so se poročila deželnega odbora glede dozidanja norišnice v Feldhofu za 300 oseb, glede ustanove obrtnih sodišč v Gradcu in v Ljubnem. (Za Spodnji Štajar seveda takega sodišča ni treba!) Načelniki raznih odsekov so demonstrativno javili manjkanje slovenskih članov, ter se je sklenilo, v prihodnji seji izvoliti namestnike. V seji dne 7. t. m. so se predložila poročila deželnega odbora o ustanovitvi gozdarske šole v Brucku na Muri, o regulaciji Mure do ogrske meje, o plačah deželnih uradnikov na Slatini ter več občine zadevajajočih poročil. Baron Rokitsky je interpeliral zaradi pogostih nezgod pri južni železnici ter imenoval vodstvo južne železnice — oderuško podjetje. Železnico je branil deželni glavar.

(Preosnova deželnega volilnega reda za Štajarsko.) Štajarski konzervativni poslanci so predložili v seji dne 5. t. m. zakonski načrt za premembo deželnozbornskega volilnega reda. Po predlaganem volilniku bi štel štajarski deželni zbor 76 poslancev, sedaj jih ima samo 63. Višinski glasovi bi ostali dosedanja trije, veleposestvo bi poslalo 12 poslancev, veleindustrija 6, mesta in trgi 20, kmečke občine 30, nova bi bila kurija delavcev in malih davkoplačevalcev. Leti bi volili pet poslancev, in sicer Gornji in Srednji Štajar po dva, Spodnji Štajar pa ednega poslanca. Glavno volišče za Spodnji Štajar naj bi bilo Celje. Ker bi ta novi volilni red vsaj deloma bil ednakopraven za obe narodnosti, ga bodo seveda nacionalni nemški poslanci zavrgli.

(„Lumpacij Vagabund.“) Ta zaključna igra našega gledališča je sijajno dokazala igralsko zrelost naših vrlih diletantkinj in diletantov. Obisk je bil zelo mnogoštevilen, igralo se je splošno izborno. Nadrobno poročilo prinesemo prihodnjič.

(Praznovanje 1. majnika prepovedano.) Ministerstvo je izdalo naredbo na deželne predsednike, s katero se prepoveduje praznovanje 1. majnika.

(Nagla smrt.) Dne 6. t. m. na večer našli so tu občeznano mesarico Alojzijo Selak, poprej Kranjc, p. d. Cestnak, blizu stanovanja mrtvo. Ko se je v petek vračala iz mesta domu, zadel jo je blizu stanovanja na Miklavževem hribu mrtvoud in padla je v nek jarek, kjer jo je dohitela smrt. Bila je dobra ženska in kot mati je vrlo skrbela za pouk in kruh svojih deseterih otrok, da je vsak deloma prav dobro preskrbljen ter je imela blago srce za reveže, kar svedoči to, da je bila nad 300krat krstna in 186krat birmska botra, večina v Št. Juriju ob j. ž. kot kmetica Gorjupka v Vrtnem. Truplo rajne se je prepeljalo v obiteljski grob v Št. Jurju ob j. ž. Bog ji daj večni mir!

(Zaprli so) dne 6. t. m. komija Evgen Šušteršiča. Hotel je biti trgovca Ferjena nepoklican kompanjon in ni razložil kaj je moje in kaj tvoje, zato so ga poslali na okrožno sodišče, da bode tam to preiščeval. — Isti dan pa so tudi poslali v zapor knjigovodjo štorovske tovarne I. Skaleta, ker si tudi ni znal ohraniti čistih rok in je imel predolge prste.

(Nekaj za naše renegate.) V Prahatou na Češkem se je nek dr. Pluhar vtihotapil v češki okrajni šolski svet. Ministerstvo ga ni hotelo potrditi, pritožil se je na upravno sodišče. Isto pa je razsodilo, da se dr. Pluhar ne more prištevat za Čeha, kajti njegova izjava, da se pripoznavja k češki narodnosti, še nikakor ne zadostuje. Dognano je namreč, da so bili njegovi starši Nemci. Ko bi se po tem jasnem merilu

sodilo celjsko nemštvo, zavrgli bi vse — iče in — čiče, ki se pripoznavajo k nemški narodnosti, toda starši so jim bili — Slovenci.

(V Celju je vse umetno!) Ko so se mestni očetje prepričali, da jim uspeva umetno vzgajanje nemškega dijaštva v „Studentenheimu“, poskušajo sedaj z umetnim vališčem za neko posebno vrsto kur in petelinov. Na takozvanem Bontempellijevem zemljišču v Graben ulici so postavili celo vrsto čudnih kurnikov s še bolj čudnimi petlini. „Direktorjem“ valilnice je imenovan nek brezposelni Martiny, ki je zaradi napadov na Čeha in Slovence bil že parkrat obsojen v ječo. Ker pa naš magistrat ne ostane nobenemu svojih junakov dolžen zadoščenja, mislili so mestni očetje dolgo časa, za kaj se je pač Martiny najbolj usposobil. Zaključek tega premišljevanja je bil: Mož je za svoje zločine prečepel v ječi, ergo je tudi najbolj sposoben za umetno vališče germanskih kur.

(Častnim občanom) si je izvolila Podstreda č. g. A. Lednika, župnika v Ločah, ki si je za svojega župnikovanja v Podstredju stekel velike zasluge za občino.

(Duhovniške premembe.) Umrl je č. g. Anton Pučko, župnik na Polenškaku, star 65 let. R. i. p.! — Župnijo Sv. Ruperta nad Laškem je dobil č. g. Anton Mojžišek, kaplan pri Vel. Nedelji.

(Birmovanje) bo v dekaniji Maribor levi breg: 24. maja pri Sv. Petru pri Mariboru, 27. pri Sv. Martinu pri Vurbergu, 31. v stolnici mariborski (samo vizitacija), 4. junija pri Sv. Marjeti na Pesnici, 5. v Selnici, 10. v Kamnici, 11. pri Sv. Križu nad Mariborom, 13. v frančiškanski cerkvi v Mariboru (samo vizitacija). V dekaniji šmarnski: 16. junija na Ponikvi, 17. pri Sv. Juriju na juž. žel., 18. v Dramljah, 19. na Kalobju, 20. v Slivnici, 21. pri Sv. Štefanu na Žuzmu, 22. v Zibiki, 23. na Sladki gori, 24. v Šmarju, 25. pri Sv. Vidu. V dekaniji celjski: 30. junija v Teharjih, 1. in 2. julija v Celju, 3. v Galiciji, 4. v Žalcu (Petrovče), 5. v Grižah, 6. v Št. Petru, 7. v Polzeli. V dekaniji braslovski: 8. julija v Braslovčah, 9. v Šmartinu na Paki, 10. na Vranskem, 12. v Št. Juriju ob Taboru, 13. v Račici in na Gomilskem, 14. v Št. Pavlu.

(Učiteljske premembe.) Nameščeni so kot učitelji oziroma učiteljice: v Dolu pri Hrastniku gosp. Ivan Polak, na podružnici v Ostrvici pri Št. Jurju ob Taborju, gosp. Ivan Jezovšek, pri Sv. Jurju na Ščavnici, g. Fran. Kocmut in gospa Marija Kocmut, na Gorici pri Gornjemgradu, g. Ivan Časl, pri Sv. Antonu v Sloven. goricah, g. Josip Klemenčič in gđc. Viktorija Trost, na dekliški šoli Trbovlje Vode gđc. Hildegarda Rieger, na Gomilskem gđc. Marija Miklič v Cezanjevih pri Ljutomeru, gospa Nemetz iz Št. Jurja na Ščavnici. Učiteljicam za ženska ročna dela je imenovana za Kebelj gospa Josipina Pukmeister.

(V jurklosterski občini) iskali so rudo v Mrzlem polju, Marijini vasi in Panečah. Dovoljenje v to si je izprosil prejšnji graščak Ferd. Sladović, ki pa je pravico rudosledbe prodal Židu Neubergerju. Ta se je kmalu prepričal, da je zaman brskanje ter je kopanje opustil.

(Vlak je povozil) blizu Poljčan železniškega čuvaja Štefana Urlepa. Smrtno ranjenega so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

(Pri Sv. Jerneju pri Ločah) se je novemu kraj. šol. svetu po devetmesečnem čakanju vendar posrečilo priti do veljave. Novi načelnik mu je posestnik Janez Prešern, obče spoštovan mož. Ker ima prejšnji načelnik, mož precejšnjih zmognosti, to napako, da mu je učiteljstvo, ki ne more in ne sme ugoditi njegovim željam, hud trn v peti, zato je ta prememba za vso župnijo osobito pa za našo šolo velike važnosti.

(Okrajni šolski svet ormoški) sklenil je pri svoji zadnji seji ednoglasno izreči veleblagorodnemu gospodu dr. Francu Simoniču, kustosu vseučiliške knjižnice na Dunaju, priznanje in zahvalo, ker je dal dne 20. marca t. l. razdeliti med odrasle učence svetinjske narodne šole 100 komadov njegove v domoznanskem oziru za ta okraj velevažne knjige: „Dr. Gregor Jožef Pichel, imeniten humanist ali dobrotnik slovanski, njegova domačija in rod v Ivanjokovcih.“

(Krajinim šolskim svetom ormoškem šolskem okraju) so za prihodnjih šest let imenovani sledeči gospodje: Leopold Petovar, vele-

posestnik in c. kr. poštar v Ivanjkovcih, za Sve tinje; Martin Žibrat, posestnik v Frankovcih, za Hum; Tomaž Canjko, posestnik v Lahoncih, za Runeč; dr. Oroslov Kristan, okrožni zdravnik v Ormožu, za Velikonedeljo; Ivan Školec, trgovec in c. kr. poštar pri Sv. Tomažu, za Sv. Tomaž; Anton Horvat, veleposestnik v Cvetkovcih, za Sv. Lenart; Albin Schwinger, župnik pri Sv. Miklavžu, za Sv. Miklavž; Anton Šostarič, posestnik pri Sv. Bolfenku, za Sv. Bolfenk; Maks Robič, trgovec v Središču, za Središče. Za nemško mestno šolo v Ormožu in za slovensko okoliško šolo ormoško še šolska ogleda nista imenovana. Učiteljstvo je s tem imenovanjem v obče zadovoljno.

(Okrajna posojilnica v Ormožu) registrirana zadruga z neomejeno zavezo, katere je za čela svoje delovanje 15. julija 1899, izdala je računski zaključek za upravo dobo od 15. julija do 31. decembra 1899. Iz istega posnamemo: Pristopilo je 237 zadrugnikov z vplačanimi deleži po 4780 K. — Posodilo se je 214 zadrugnikom skupaj 73.480 K, eden zadrugnik je posojilo po 260 K vrnil. — Stanje posojil koncem leta 1899 znaša 73.220 K. — Vložilo je 99 strank skupaj 76.750 K 36 h, vzdignilo pa 7 strank 6550 K. — Stanje hranilnih vlog koncem leta znaša 70.200 K 36 h. — Čistega dobička je bilo 101 K 43 h, kateri se pridene k rezervnemu zakladu. — Isti znaša z vplačanimi vstopnicami 416 K, skupaj 517 K 43 h. — Vseh prijemkov je bilo 84.303 K 99 h, izdatkov pa 80.913 K 25 h. Denarnega prometa torej 165.217 K 24 h. Okrajna posojilnica obrestuje vloge po 4½%, ter pripisuje obresti 1. januarja in 1. julija vsakega leta h glavnici. Rentni davek plača posojilnica sama. Posojila dajejo se zadrugnikom na osebni kredit na 6%, proti vknjižbi pa na 5½% obresti. V tiskani računski zaključek, ki se je dopisoval že večini posojilnic, vrinila se je pomota na prvi strani: „posodilo se je na novo 237 zadrugnikom itd. mesto 214 zadrugnikom“. Dotične p. n. posojilnice s tem na dotično pomoto opozarjamo.

(Solo zaprti) V Šmartnem pri Slov. Gradcu je zaprta šola, ker je edna učiteljica zbolela na influenco.

(Posojilnica in hranilnica v Jarenini) je v dobi petmesečnega obstoja imela 25.495 kron 43 vinarjev prometa ter 11 kron 91 vinarjev čistega dobička. Z ustopnino vred znaša rezervni sklad 93 kron 91 vinarjev.

(Samomor) V Mariboru so našli dne 4. t. m. v gozdiču za „Taferno“ mladega moža s prestreljenimi prsi. Samomorilec je finančni konceptni praktikant Beno Bilgeri iz Innsbrucka.

(Od Sv. Duha na Ostrem vrhu nad Mariborom), slovenske župnije v sekovski škofiji, smo izvedeli, da ondi Slovenci v narodnem in gospodarskem obziru dobro napredujejo, za kar ima ondodni župnik, g. g. Šegula, veliko zaslug. Ondotna Raiffeisenova posojilnica namreč kaj dobro deluje in je tako priljubljena, da je bil prejšnji teden njen načelnik, posestnik Jan. Kapun, p. d. Mošev, občinskim predstojnikom izvoljen.

(Zdravniški deželni bolnišnico na Štajarskem) so predložili deželnemu zboru spomenico, v kateri zahtevajo povišanje plač in preskrbljenosti za starost. Mi privoščimo vsakemu javnemu organu dostojno plačo, vendar pa moramo konstatovati, da so na 14 deželnih bolnišnicah skoraj sami nemško nacionalni primarni in sekundarni zdravniki. To dejstvo bo deželnemu zboru zadostovalo, da ustreže zahtevi zdravnikov.

(Kmetijska družba za Štajarsko) je imela nedavno v Gradcu svoj občni zbor. Na tem zborovanju pa se je mnogo več politizovalo, nego sklepalo o kmetijskih potrebah. Podpredsednik Posch je izjavil, da v zanaprej ne bo mogla družba kaj posebnega storiti za Spodnji Štajar, ker Slovenci nismo hvaležni za dobrote, katerih od kmetijske družbe — dobili nismo. Girstmayer je sumničil slovenske poslance, neki Malik pa slovenske odvetnike. Končno so bili odlikovani: vitez Haupt, slovenjebistriški župan Stiger in mariborski živinozdravnik Haagen. Tudi kmetje!

(Potni listi za hrvaško in ogrsko živino.) V obmejnih štajarskih občinah se je šestokrat zahtevalo živinske potne liste celó od vprežene govedi, ki je vozila iz Hrvaške. Nova ministerska odredba odpoveduje enako zahtevo.

Slov. pol. društvo v Mariboru.

Dne 5. aprila je „Slov. društvo v Mariboru“ sklenilo naslednje resolucije: „1. Slovensko društvo v Mariboru, kot politično društvo za celi Spodnji Štajar, popolnoma odobrava abstinenco slovenskih deželnih poslancev, ki v Gradcu niso družega doživeli nego preziranja in žaljenja, ter izjavlja, da bi bila nadaljna navzočnost naših poslancev v Gradcu ne samo brez uspešna, ampak tudi zoper čast slovenskega naroda. 2. Slovensko društvo v Mariboru pozivlja slovenske deželne poslance, da naj nastopijo sedaj kot voditelji slovenskega ljudstva v borbi za upravo samostalnost Spodnjega Štajarja, za razdelitev deželnega šolskega sveta, izločitev Spodnjega Štajarja izpod graškega nadsodišča ter ustanovitev nadsodišča v Ljubljani za slovenske pokrajine, za razdelitev kmetijske družbe in ustanovitev narodnih kurij v deželnem zboru. 3. Slovensko društvo v Mariboru odločno obsoja gonjo štajarskih Nemcev proti imenovanju slovenskega deželnega šolskega nadzornika za spodnještajarske ljudske šole ter zahteva, da se vlada ne da ustrašiti vsled te gonje, ampak da nemu doma imenuje za slovenske ljudske šole posebnega deželnega nadzornika. 4. Slovensko društvo v Mariboru se izreka za splošno in neposredno volilno pravico, ker le na ta način pridejo slovanski narodi v Avstriji do moči, primerne njihovem številu. — Vse te resolucije so se sprejele ednoglasno in nepopisnim navdušenjem.“

Druge slovenske novice.

(Kranjski deželni zbor) V seji dne 7. t. m. je poročal odbornik dr. Tavčar o agrarnih razmerah ter o porabi 20.000 gld., katere plačuje dežela v agrarne namene. Vnela se je živahna debata glede oskrbovanja in obnove gozdov.

(Izpiti učiteljske usposobljenosti) se vrše v Ljubljani dne 7. majnika t. l. Prošnje je odposlali do 30. aprila.

(Mestna hranilnica ljubljanska) si bode zidala svoj dom na prostoru nekdanje Vilharjeve hiše na sv. Petra cesti.

(Društvo županov.) Misel o vseslovenski županski zvezi je najbrž zaspala, pač pa je slišati o društvu županov ljubljanske okolice, čegar pravila so se predložila vladi v potrjenje.

(Na Primskem pri Kranju) so vložili farani prošnjo za lastno faro.

(Požar.) V Brežicah pri Litiji je uničil požar vsa poslopja gostilničarju Jos. Potokarju, Antonu Piškurju pa kočjo.

(Uboj.) V gostilni Oreška v Moravčah sta se sprijela v pijanosti posestnika Janez Judež in Fran Konjar. Padla sta oba po kamnitih stopnicah v klet, Konjar se je ubil.

(Kmetijski dolgovni rasejo.) Na vsa kranjska posestva se je vzelo pretečeno leto 6.473.644 gld. novih dolgov, dočim se je izknjižilo dolgov le v vrednosti 3.411.194 gld.

(Koroški deželni zbor) je dovolil v svoji seji dne 5. t. m. društvu „Südmark“ 200 kron letne podpore za ves čas, dokler bo izvoljen sedanji zbor. Slovenski poslanci niso baje nič protestovali proti nesramni nemški agitaciji. V predzadnji svoji seji se je zahtevalo, naj se koroške gozdarske domene ločijo iz okrožja goriškega ravnateljstva ter se naj ustanovi v Celovcu direkcija domen.

(Ustrelil se je) v Beljaku 22letni železnični uradnik E. Krikova. Pred par leti se mu je tudi oče ustrelil.

(Umrla je) v Trstu dne 5. t. m. g. Štefan Pregelj, finančni koncipist. Pokojni je bil zvest sin svojega naroda. Lahka mu zemlja!

(V Trstu) so zaprli trgovca galanterijskih rečij Weidicha. Zažgal si je sam prodajalno, da bi dobil visoko zavarovalnico.

(Volitve v Trstu.) Tudi v I. razredu so zmagali progresovci. V nedeljo so volili slovenski okraj. Izid nam še ni znan.

(V Gorici) je zasačila policija številno tatvinsko družbo, katere je kradla po celi Furlaniji. Tatje so bili 14—16 letni dečki, katere so starši pri tatvinah z naukom vodili. Celo neka 5 letna deklica je bila med njimi, že prav dobro „izurjena“.

(Novi dolgovni goriške dežele.) Za vipavsko železnico in za furlanski tramvaj vzame Goriška 300.000 kron posojila.

(Istrska deželna vlada za slovansko prebivalstvo.) Istrski Italijani kaj radi povdarjajo, da jim ni za razširjenje italijanstva med Slovani, temveč le za kulturo in napredek. Postavili so se zopet na laž. Vlada je hotela osnovati v Pazinu kmetijsko šolo s hrvaškim učnim jezikom ter se je obrnila na istrski deželni odbor, ta pa je odgovoril, da take šole ni treba.

Politični pregled.

(Ministerska posvetovanja) avstrijskih in ogrskih ministrov so se vršila dne 5. t. m. na Dunaju. V razpravi so imeli skupni budget za leto 1900. Vojni minister baron Krieghammer je prišel s svojimi znanimi tirjatvami za povišanje vojne uprave. Njegove tirjatve so se odbile, vsled česar je sklenil izvajati posledice. Po končanih delegacijah hoče baje odstopiti. Bolj srečen je bil admiral Spaun s svojimi zahtevami za vojno mornarico. Dovolila se mu je zvišana potreba tri milijone kron. Posvetovanja se niso zaključila, temveč so se dne 6. t. m. nadaljevala pod predsedništvom cesarja.

(Moravski deželni zbor) je sprejel predlog gledé ednake pravne rabe v obeh deželnih jezikov. Zahteva, da se ustanovi druga češka državna obrtna šola in najmanj ena češka šola za delovodje, se je oddala šolskemu odseku.

(V češkem deželnem zboru) se je razpravljalo o enakopravnosti češkega jezika pri sodiščih in ostalih državnih uradih. Razprava se ta teden še nadaljuje. Nemci se togote in groze, da hočejo zopet ostaviti zbornico. Predlog o znižanju vojaške službe na dve leti se sprejme v prvem branju.

(Hrvaški konvikt sv. Jeronima v Rimu), ki vzgaja in izobražuje hrvaško duhovništvo, se je na papeževo željo premenil v cerkveni kolegij.

(Ogrski parlament) je pretrgal svoje seje do 24. t. m. Zatrjuje pa se, da se sedanji parlament že v tekoči spomladi razpusti ter se razpiše nove volitve.

(Hlimba ali pritisk.) Na nemški državni zbor je došlo nad 100.000 podpisov za pomnoženje vojne mornarice. Maloverjetno je, da bi ljudstvo iz lastnega nagona si samo prosilo za milijone novih davkov.

(Zopet pomiloščenje v Srbiji.) Na narodni praznik 15. t. m. pomilosti baje vendar kralj Aleksander vse, ki so zaradi razžaltnosti veličanstva zaprti, izgnanim radikalcem pa da dovoli vrnitev v domovino. Bomo videli, koliko resnice je na stvari.

(Poroka bolgarskega kneza.) Ruski car je baje dovolil, da se poroči vdovec knez Ferdinand z veliko rusko vojvodinjo Heleno. Nevesta ima šele 18 let, knez Ferdinand pa 39. Iz prvega zakona ima četrto otrok.

(Turška si naroča topove.) Divizijski general Riza paša biva te dni na Prusku, da študira nove brzostrelne topove. Za „poskušnjo“ naroči 96 takih topov za 16 turških baterij.

(Atentat na angleškega prestolonaslednika.) Napadalec Sipido je izpovedal, da je ud anarhistične družbe, ter je bil izrečkan, da izvrši umor na princu. Pripadal je tedaj isti zverinski zvezi, iz katere je izišel tudi morilec naše cesarice. Vsi vladarji so izrazili svoje simpatije princu valeskemu na rešitvi. Najbolj priarčno je brzojavil belgijski kralj, na katerega zemlji se je izvršilo hudobno djanje. Napadalec pošljejo le v korekcijski zavod, ker še ni 16 let star, da bi ga zamogli obsoditi.

(Slovenci in Hrvati med Buri.) Iz Amerike je odšlo pet kompanij Slovencev in Hrvatov na pomoč Buzom.

(Zbornica Zedinjenih držav) je dovolila ogromni znesek 61.219.916 dolarjev za mornarico, katere dobi več novih vojnih križark in oklopnih.

(Kdo bo prihodnji predsednik Zedinjenih držav?) Skoraj celo leto je še do volitve predsednika, vendar se je že začela po celi državi huda agitacija. Proti sedanjemu predsedniku nastopita Bryan in znani admiral Dewey, zmagovalca na Filipinih. Posebno ta zadnji uživa vsestransko naklonjenost ljudstva.

(Vojna v Afriki.) Razstrelba bloemfontein-skega vodovoda je za angleško posadko skoraj hujši udarec nego zgubljena bitka. Buri imajo raztegnjene čete, tako da so v nekaki trajni zvezi z Natalom in Oranjem. Na planem se nočejo izpostavljati, temveč skušajo zvabiti Angleže v gorovje. V bitki pri Tabanchu so Buri zajeli 389 Angležev, polastili se silno veliko živeža ter tajnih angleških papirjev z načrti za prodiranje v notranje dele Transvala. Dne 5. t. m. zvršila sta se dva važna dogodba na bojišču. Angleški general Methuen je zajel francoskega generala Villebois-Marecuila s 70 Buri. Villebois je izdeloval Burom le strategične načrte ter je malo verjetno, da bi se bil udeležil dejanske vojne. Dokazana pa je vest, da so isti dan pri Raddersburgu zajeli Buri tri stotnije pešcev in dve stotnji inanterije na konjih. Oranjo, ki so odložili orožje, so vsled teh burskih zmag zopet prijeli za orožje. Angleške zgube so naslednje: 2 častnika in 8 mož mrtvih, 2 častnika in 33 mož ranjenih, 8 častnikov in ostalo moštvo je ujet. Premagani angleški oddelek je štel 167 mož inanterije na konjih in 424 mož pehote. Buri se resno pripravljajo, da vzamejo Bloemfontein.

Brzjavka.

Rečica, dne 9. aprila 1900. Občinski zastop v današnji seji popolnoma odobruje izstop slovenskih poslancev iz deželne zbor. Proč od Gradca! Poslanci na dan!

Županstvo Rečica.

Razne stvari.

(Ženske in pravo.) Pravna fakulta dunajskega vseučilišča se je na podlagi obširnega poročila znamenitega profesorja državnega prava Edmunda Bernatzika izrekla za pripuščanje žensk na pravno fakulto. Brezdvoma boče tudi naučno ministerstvo ta sklep odobrilo.

(Slovanska pradedovina.) Na zboru ruskega antropološkega društva poročal je profesor petrogradskega vseučilišča A. F. Braun o uspehih svojega proučevanja o pradedovini in preseljevanju Slovanov in njihovih sosedov. Učeni profesor sklepa v svoji znameniti razpravi, da je smatrati za slovansko pradedovino prostor, na zapadu od poldnevnik, ki gre gornji tok Dnjestra skozi Smolensko gubernijo do Petrograda; odtod na zapad do Baltijskega morja, in na sever do Finskega zaliva. Na jugu sega pradedovina slovanska blizu do Karpat.

(Osman paša umrl.) Dne 4. t. m. je umrl v Carigradu Osman paša, junak pri Plevni. Rojen leta 1837 v Amasiji v Mali Aziji, stopil je v vojaštvo, katero je ostavil leta 1853 kot poročnik. Njegove vojaške sposobnosti obračale so vedno bolj in bolj sultanove oči na njega. Leta 1858 se je v krimski vojski najprvo odlikoval; pozneje leta 1867 se je vojeval zoper vstaše Krečane in leta 1876 zoper Srbe. Največ slave pa si je pridobil v slovit rusko-turški vojski, kjer je ko vrhovni poveljnik turških čet pri Plevni, ki je liki lev branil Rusom prehod preko Balkana, dokler ni bil naposled od vseh strani obkoljen in primoran po brezuspešnem poskusu prodreti skozi sovražne čete, udati se ranjen. Leta 1877 se je vrnil iz Charkova, kjer je bival kot vojni jetnik, v Carigrad, kjer je bil leto pozneje imenovan vojni ministrom. Odločivši leta 1888 svoje dostojanstvo, živel je do svoje smrti vedno v bližini sultana, kateremu je bil vsikdar dober in zvest svetovalec. Z Osmanom pašo je izginila vrlo znamenita oseba iz javnega, posebno vojaškega življenja, mož, ki je igral veliko in usodepolno vlogo v borbi slovanstva s polu-mesecem.

Loterijske številke.

Trst 7. aprila 1900: 60, 90, 29, 74, 86
Linc „ „ 43, 56, 55, 57, 76.

(157) 1

Zahvala.

Podpisana se zahvaljujeta v imenu vseh posestnikov v Logu pri Lesični, kateri so bili lanske leto po toči poškodovani, visokorodnemu gosp. okrajnemu glavarju v Brežicah za posredovanje, da smo dobili podporo. Ob ednem se tudi zahvaljujemo častitemu gospodu župniku piljšanjekemu, kateri so tudi našo prošnjo podpirali.

Anton Smeh Anton Majerič
Lesično, dne 8. aprila 1900.

(161) 1

Velika soba

s pohištvo, primerna tudi za dve osebi event. tudi s hrano, zajuterk in opoldan, je z majem za oddati. Več poverilništvo „Domovine“ v Celju.

Lastnina in tisk D. Hribar-ja v Celju.

†
Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Bogu vsegamogočnemu dopalo našo iskreno ljubljeno soprogo, mater, taščo, gospo

Alojzijo Selak popr. Kranjc p. d. Cestnak

nagle smrti, danes dne 6. t. m. ob 10. uri zvečer v 56. letu njene dobe poklicati k sebi na oni bolji svet.

Pogreb nepozabljive rajneke vršil se je v nedeljo 8. t. m. ob 3. uri popoldne v St. Jurju ob juž. žel.

Rajnce priporočamo v blag spomin in molitev.

V CELJU, dne 9. aprila 1900.

(160) 1

Žalujoči ostali.

(158) 1

Vabilo

na

OBČNI ZBOR

„Posojilnice v Žalcu

registrovane zadruga z neomejeno zavezo

kateri se boče vršil

v četrtek dne 19. aprila 1900 ob 8. uri dopold.

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Odobrenje letnega računa za leto 1899.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev ravnateljstva in računskih pregledovalcev.
5. Razni predlogi.

Opomba: Ako bi občni zbor ob določen uri ne bil sklepčen, skliče se na 9. uro istega dne drugi občni zbor, kateri sme brezpogojno sklepati.

Načelstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice na Ljubnem

vpisanega društva z neomejenim poročtvom“

ki se boče vršil

dne 25. aprila 1900 ob 9 uri predpoldne

v posojilniški pisarni na Ljubnem.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnateljstva in nadzorstva.
2. Odobrenje letnega računa za leto 1899.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev ravnateljstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Razni predlogi.

Ljubno, dne 9. aprila 1900.

(163) 1

Ravnateljstvo.

Gostilna in mesarija

dobro vpeljana in več let obiskana se proda po mogoče nizki ceni. Leta je v večjem kraju tik okrajne ceste, na jako ugodnem mestu poleg sejmišča. Obstoji iz novih poslopj in sicer: hiša, hlev, svinjak, velika prostorna uta ter še spada zraven 18 orlov rodovitnega in popolnoma arondiranega zemljišča, večina travnikov in lepega gozda.

Več se izve pri lastniku

(149) 2—2

Ivan Zdolšek

veleposestnik, krčmar in mesar na P. nikvi ob juž. žel.

Poslovodjo za špecerijo

kateri ima kavcijo in zna slovensko in nemško sprejeto takoj J. Škerlec v Gornji Radgoni. Zaradi alahotnega zdravja se to podjetje s prostori vred dá tudi v najem. Vseled velikih prostorov in dobrega mesta za prodajalno z mešanim blagom je isto zelo važno.

Proda se

do 1. majnika 1900 lepe posestvo, 1 uro od Rimskih toplic, obsegajoče 9 orlov njiv, 33 orlov travnikov in pašnikov, 22 orlov gozda, 2 orala vinograda in lep vrt; pridelava se do 300 veder sadne pijače in do 200 veder vina na leto; zraven spadajoča poslopja, kakor: hiša, svinjski in živinski hlev, kašta, zidanka in na 6 štantov kozolec, so jako prostorna in popolnoma v dobrem stanu. Cena 6500 gl., od teh se mora 400 gl. takoj šteti. — Več se izve pri županstvu Sv. Krištof, pošta Laško.

V najem se išče

dobro obiskovana gostilna blizu trga ali vasi z malim vrtom.

Ponudbe naj se pošiljajo upravnistvu „Domovine“ v Celju. (146) 3—2

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikori, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravi bobovi kavi, ki vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod.

(140) 8—3

Zaloga pri

IVAN JEBAČINU v Ljubljani.

Na Bizeljskem

v sredini najplovitnejših vinogradov proda se prostovoljno stavbeni prostor, ki leži blizu farne cerkve in je zelo primeren za zgradbo lepe stavbe: hiše, prodajalnice itd.

Po potrebi kupca oddalo bi se tudi več njiv in travnikov. — Natančneje pojasnila daje

dr. Gvidon Srebre odvetnik v Brežicah.

(151) 2—2

Mizarji

ki razumejo delo pri umetnih mlinih, dobé (152) 3—2

takoj delo pri

Peter Majdič-u v Celju.

DESKA

smrek in hoj, late in stopnice

želi ponudbe tvrdka

Ferd. Brenner, Pitomača (Hrvaško)

ako mogoče franco do postaje Virovitica (via Barcs) ali pa do dravskega obrežja v Pitomači.

(148) 3—1

Odgovoren za tisk Ivan Spindler.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ante Bog.